

Republika e Kosovës
Republika Kosovo – Republic of Kosovo
Kuvendi – Skupština – Assembly

VI Saziv

Jesenje zasedanje

Komisija za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu, industriju i ruralni razvoj

Sednica br. 54/2018

Priština, 28.12.2018. godine, u 10:30 časova

Zgrada Skupštine, sala N - 303

ZAPISNIK

Sednici su prisustvovali: Sala Berisha-Shala, predsednica, Dardan Sejdiu, prvi zamenik predsednice, Liburn Aliu, Lutfi Zharku, Hykmete Bajrami, Muharrem Nitaj, Veton Berisha i Duda Balje, članovi.

Odsutni: Adem Hodža, drugi zamenik predsednice, Glauk Konjufca i Memli Krasniqi, članovi.

Pozvani učesnici: Arsim Janova, V.D. predsedavajućeg Regulatornog ureda za energiju; Endrit Shala, ministar trgovine i industrije i Valon Prestreshi, predsednik Kosovskog autoriteta za konkurenciju.

Ostali učesnici: Besim Sejfičaj, Rifat Blakaj, Ymer Fejzullahu i Gani Bučaj – RUE; Durim Limaj i Berat Ahmeti –MTI; Donika Bekteshi – KDI i Liridon Gashi – SEEF.

Od strane osoblja za podršku Komisiji: Armend Ademaj, Muhamet Morina, Besim Haliti i Veton Raci

Sednicom je predsedavala: Sala Berisha - Shala, predsednica Komisije.

Dnevni red:

1. Usvajanje dnevnog reda;
2. Izveštavanje institucija koje sprovode zakon u vezi sa isključenjem električne energije;
3. Izveštavanje institucija koje sprovode zakon u vezi sa cenom nafte;
4. Razno.

Predsednica je zaključila da su ispunjeni uslovi za početak rada Komisije i otvorila sednicu prema dnevnom redu.

1. Usvajanje dnevnog reda

Dnevni red je usvojen bez primedbi.

2. Izveštavanje institucija koje sprovode zakon u vezi sa isključenjem električne energije

Predsednica, u vezi sa ovom tačkom dnevnog reda, navela je da je predlagač gđa. Hikmete Bajrami, kojoj je dala reč da predstavi pokrenuto pitanje.

Hikmete Bajrami, istakla je, zahtevala sam da se pozovu predstavnici RUE-a, kako bi se informisali o merama preduzetim za česte redukcije električne energije koje se dešavaju u poslednja dva meseca u ovo doba zimske sezone od strane KEDS-a. Ona je naglasila da videvši zabrinutosti mnogih građana o mnogim neopravdanim prekidima električne energije, očekujemo od vas, kao predstavnici RUE-a, takođe i od strane Ministarstva za ekonomski razvoj, da budete efikasniji u monitorisanju napajanja električnom energijom, dok građani plaćaju blagovremeno fakturu za potrošenu električnu energiju, a budući da je KEDS ugovorno obavezan da napaja 24 sata električnom energijom potrošače, onda treba da se zahteva odgovornost od KEDS-a, gde postoje problemi za mnoge redukcije koje se dešavaju u zadnje vreme. Gđa. Bajrami je naglasila da na kraju sastanka kao Komisija moramo da donesemo neke zaključke, jer su prekidi električne energije neopravdani.

Muharrem Nitaj, naglasio je da ono što sada zahtevamo od predstavnika RUE-a je to šta je istina o prekidu električne energije? Rečeno je da je bilo uvoza električne energije u vreme kada su bili stalni prekidi električne energije na Kosovu, šta je istina ovde? I, ukoliko postoje takva kršenja, koje su mere koje ste preduzeli vi kao RUE? Budući da je situacija hitna i da moramo hitno da delujemo, dobro bi bilo da imamo zajednički stav kao Komisija.

Duda Balje, navela je da se problem prekida električne energije javlja tokom zimskog perioda, posebno u opštini Dragaš, sada imam informaciju da do 20 sati ima prekid električne energije u tom području. Takođe, i u nekim selima u opštini Prizren, stanovnicima se navodi da se čiste linije i ta sela nemaju električnu energiju po 6 sati i šta možete da uradite u vezi toga vi kao RUE? Pitala je o Hidroelektrani Dragaš, da tri godine nije moguće da se priključi na energetska sistem, kakva je procena RUE-a u ovom slučaju?

Arsim Janova, V.D. predsedavajućeg Regulatornog ureda za energiju, odgovorio je na pitanja pružajući objašnjenja, prvo je predstavio kao zabrinutost nekompletiranje Odbora RUE-a, rekavši da imamo poteškoća u donošenju odluka, jer Odbor još nije kompletiran. On je rekao da mi, kao RUE, vršimo stalno monitorisanje KEDS-a, koji vrši distribuciju električne energije na Kosovu, u vezi sa prekidima električne energije, ali imamo ograničene kapacitete zbog broja radnika koji je za monitorisanje mali i mi smo za to zahtevali da nam se dozvoli zapošljavanje najmanje 3 radnika, kako bi se postiglo efikasnije nadgledanje. Od strane KEDS-a nam je rečeno da je razlog za prekid električne energije u nekim slučajevima to da su ranije imali planiralo održavanje nekih linija i zbog toga je došlo do prekida električne energije u nekim mestima. On je naglasio da je Komisija koju je uspostavio RUE za monitorisanje radova u KEDS-u potvrdila da se stalno održavaju 4-5 linija, tako da smo mi, kao RUE, zahtevali da se tokom zimske sezone ne započnu investicije u tim mestima u kojima planirani radovi ne mogu

biti završeni na vreme. Takođe smo zaključili da smo zbog lošeg vremena imali mnogo kvarova na terenu, posebno u opštini Kosovo Polje. Takođe, za opštinu Dragaš preporučili smo da se ojača linija zbog planinskog terena koji postoji na tom području. Što se tiče Hidroelektrane Dragaš usloveli smo KEDS evo godinu dana da započne radove za izgradnju nove linije za priključenje na energetski sistem, radovi su počeli, ali trasa je duga 15 km i to je proces koji će trajati još nekoliko meseci do završetka. On je naglasio da je takođe i KEK kao proizvođač koji napaja električnom energijom imao neke kvarove tokom ovih meseci i kompanija KOSTT ima svoje probleme u linijama za priključenje, tako da su to problemi isključenja električne energije. Dok što se tiče izvoza električne energije, on je rekao da su postojali ugovori koji su ranije sklopljeni i da se to desilo u ovom slučaju i za ovo pitanje treba da odgovara KOSTT. Takođe, KEDS je obavezan da kada dođe do kvara u hitnim slučajevima, da pronade tržište za uvoz električne energije, kako ne bi došlo do restrikcija za potrošače.

Dardan Sejdiu, zahtevao je objašnjenja o razlikama u uvozu i izvozu, u ovom slučaju da li se radi o pozitivnom ili negativnom bilansu, i u novembru i decembru, da li imamo neto uvoz ili izvoz.

Rifat Blakaj, RUE, rekao je da, od kada je Jedinica za monitorisanje otvorena, prema podacima imamo neto uvoz i prema detaljnim podacima izvezeno je vrlo malo, samo noću, i to 21., 22. i 23. novembra. Dok kada je "Blok A" pao, imali smo problema i u to vreme došlo je do restrikcija i u ovom slučaju smo preporučili KEDS-u da se prekinu sva održavanja za novembar, dok smo početkom decembra imali povećanje uvoza, kako ne bi imali prekide napajanja električnom energijom. On je naglasio da su u 90% prekida radovi izvedeni i rekli smo im da leti treba da se radi, a ne zimi.

Predsednica, naglasila je da je situacija o restrikcijama električne energije u ovom periodu zabrinutost za građane i za sve nas, a ovo pitanje zavisi i od mnogih institucija i stranaka koje su odgovorne za to i iz tog razloga smo pozvali u Komisiji predstavnike RUE-a, ko ne primenjuje ugovor i sa kojim investitora postoji problem. Dakle, mi smo ovde da se informišemo o problemima i koja od strana zaostaje.

Hykmete Bajrami, istakla je da smo dobili mnoga objašnjenja, ali problem leži na odgovornost KEDS-a za 24 sata napajanja. Počeli su da opravdavaju prekid električne energije time da ne mogu pronaći tržište. U ovom slučaju, da li imate mehanizme vi kao RUE, da proverite da li mogu pronaći tržište ili ne i da li ste nadležni da preduzmete pravne mere u ovom slučaju protiv KEDS-a?

Ymer Fejzullahu, RUE, naveo je da ugovor sa KEDS-om nadgleda Ministarstvo za ekonomski razvoj. Mi, kao RUE, smo samo regulator, dok je odgovornost linija KOSTT-a. On je naglasio da u slučajevima prekida električne energije, KEDS i KOSTT imaju obavezu da pronađu alternativnu za kupovinu električne energije. Njihovo obrazloženje je da je u nekim slučajevima došlo do nedostatka kupovine električne energije na regionalnom tržištu.

Lutfi Zharku, pitao je da li se u investicijama KEDS-a obuhvaćaju tarife, koliko su investicije dozvoljene po ugovoru, i ove investicije da li su deo ugovora i zbog čega postoji tarifa, pošto je ovde obrazloženje i može se povećati cena električne energije za potrošače?

Ymer Fejzullahu, RUE, rekao je da u ove investicije KEDS-a, kako bi se smanjile tarife električne energije za potrošače, trebaju se pronaći izvori finansiranja putem bankarskih kredita.

Hykmete Bajrami predložila je da RUE iznese objašnjenja za javnost pružajući objašnjenja o tome ko je odgovoran za prekid električne energije i koji su uzroci, da li je neuspeh KOSTT-a ili KEDS-a? I treba se preporučiti da tokom zimske sezone ne bude investicija na terenu, kako ne bi došlo do restrikcija električne energije za potrošače. Ona je rekla da sada možemo imati zajednički stav kao Komisija, nakon što smo saslušali predstavnike RUE-a kao odgovornu stranku, gde su problemi.

Muharrem Nitaj, zahtevao je od predstavnika RUE-a da budu konkretniji i da jasnije objasne za javnost trenutno stanje restrikcija električne energije.

Arsim Janova, V.D. predsedavajućeg Regulatornog ureda za energiju, objasnio je da nemaju problema sa rukovodstvom KOSTT-a, ali su se pojavili problemi sa infrastrukturom energetskeg sistema na terenu prenosnih linija koje su povezane sa zemljama regiona. On je rekao da ukoliko KEDS ne poštuje preporuke RUE-a, onda postoje pravne mere koje treba preduzeti.

Nakon diskusija, Komisija je jednoglasno donela sledeći:

Zaključak

- 1. Komisija je pružila podršku Regulatornom uredu za energiju za preduzimanje pravnih mera protiv stranaka, u ovom slučaju protiv KEDS-a i svih institucija koje su prouzrokovale prekid i ne napajanje električnom energijom za potrošače;*
- 2. Regulatorni ured za energiju obavestiće javnost o stanju i uzrocima prekida i ne napajanja 24 sata električnom energijom za potrošače;*
- 3. Regulatorni ured za energiju u svakom trenutku će izveštavati pred Komisijom o merama preduzetim u skladu sa zakonom.*

3. Izveštavanje institucija koje sprovode zakon u vezi sa cenom nafte

Predsednica, navela je da za ovu tačku dnevnog reda, predlagač je g. Muharrem Nitaj, kojem je dala reč da predstavi pokrenuto pitanje.

Muharrem Nitaj, naveo je da razlog zašto sam zahtevao ovu tačku je da se na Kosovu i dalje nafta i benzin prodaju po daleko višim cenama od naših standarda, i uprkos tome da je u zemljama regiona i svetu cena derivata opala. Stoga, zahtevam od pozvanih da konkretno objasne gde je problem što se ne smanjuje cena naftnih proizvoda i benzina već duže vreme, da li postoji tajni sporazum kompanija koje se bave prodajom ovih proizvoda? Mi, kao Komisija, moramo da razmotrimo mogućnost, šta možemo da uradimo u aspektu preduzimanja pravnih mera, kako bi prinudili ove kompanije da smanje cene nafte i benzina na osnovu postojećeg slobodnog tržišta u zemljama regiona i svetu? On je predložio da bi bilo dobro da Komisija o pitanju cene naftnih derivata ima zajednički stav, kako bi zaštitila potrošače.

Valon Prestreshi, predsednik Kosovskog autoriteta za konkurenciju, istakao je da su uradili analizu za kompanije koje imaju 20-25% tržišta za nafte proizvode i benzin i do sada na osnovu podataka, nijedna kompanija nema dominantnu snagu u prodaji ovih proizvoda i tržište je liberalno, i u pravnom aspektu nema dominantnog položaja za bilo koju kompaniju. Međutim, tokom inspekcije, Kosovski autoritet za konkurenciju je utvrdio da dve kompanije imaju dominantnu tržišnu snagu u prodaji naftnih proizvoda i benzina i za to smo obavestili Vladu i Ministarstvo trgovine i industrije da se konkretno bave pitanjem povećanja cene. On je naglasio da imamo Zakon o zaštiti konkurencije i dotični departman, gde su na terenu kako bi nas obavestili o mogućim kršenjima povećanja cene naftnih derivata, kada dobijemo sve potrebne podatke kao Kosovski autoritet za konkurenciju, iznećemo naš stav. Naveo je da bi ove informacije trebalo pažljivo obraditi od strane naših istražitelja, na osnovu Zakona o zaštiti konkurencije, odnosno člana 60., međutim nije bilo dovoljno dokaza da se zaključi ili potvrdi kartel.

Hykmete Bajrami, naglasila je da na osnovu Zakona o zaštiti konkurencije, odnosno Kosovski autoritet za konkurenciju, trebao je da ima takvih slučajeva kada je cena pala na svetskoj berzi, ali ove naše kompanije nisu smanjile cene naftnih derivata. Međutim, MTI ima bazu podataka o prometu naftnih derivata i na osnovu Zakona o naftnim derivatima, član 11. može da preduzme pravne mere, kao i Vlada koja može imati uticaj na Carine da prekine ovaj trend povećanja cene naftnih derivata, jer naše kompanije koje se bave prodajom ovih proizvoda, nemaju zasnovane dokaze da trebaju biti tako visoke cene. Ona je naglasila da ovo pitanje zbog povećanja cena naftnih derivata ne može se i dalje opravdavati od strane MTI-a, jer ima pravnu osnovu, kao što sam navela u članu 11. Zakona o naftnim derivatima.

Dardan Sejdiu, rekao je da je zabrinjavajuće dugo zadržavanje ove cene naftnih derivata, kada je cena na svetskoj berzi pala za ove naftne proizvode i benzin. On je naglasio da u poređenju sa zemljama regiona, cena nafte i benzina je skuplja za 16 centi nego u susednoj državi Makedonije, za to nije potrebna analiza, jer se međunarodno tržište za ove proizvode nije promenilo, ali samo treba da se zahteva odgovor od odgovornih institucija. Čudno je da u Makedoniji, koja je daleko samo 2 sata od Prištine, postoji razlika u ceni, gde je litar nafte ili benzina jeftiniji za 16 centi, stoga MTI treba da deluje, jer je to dnevna potrošnja za potrebe građana i u ovom slučaju trebaju biti zaštićeni potrošač i konkurencija.

Muharrem Nitaj naglasio je potrebu da se odredi nivo minimalne i maksimalne cene naftnih derivata i za ovo pitanje očekuju i građani da treba da se smanji cena, bar da bude jednako sa cenama zemalja regiona. U našoj zemlji cena nafte i benzina još uvek je visoka, iako je svuda u zemljama regiona cena pala.

Endrit Shala, ministar trgovine i industrije, informisao je članove Komisije da je na početku imao sastanak sa predstavnicima Udruženja naftnih kompanija Kosova i na sastanku smo zahtevali od Udruženja naftnih kompanija da se visoka cena nafte i benzina reguliše prema ceni na svetskoj berzi. MTI do sada nije primetilo da postoje sporazumi između kompanija koje se bave prodajom naftnih derivata. G. Shala je rekao da je obrazloženje kompanija, zašto se cena povećala, to što imaju veliki broj zaposlenih i održavanje prodajnih mesta utiče na ukupne troškove i za to imamo informacije od Carine da dobit nije veliki, jer je porez ogroman. Što se tiče Zakona o naftnim derivatima, član 11. ovog zakona, analizirali smo ga u MTI-u, ali postoje

poteškoće u korišćenju dva stava 11.2. i 11.3., gde nijedna odredba jasno ne definiše regulisanje cena nafte i benzina, s obzirom na svakodnevna, česta kretanja tržišta ovih proizvoda, to je teška odluka koja se ne može lako sprovesti na terenu.

Hykmete Bajrami, istakla je da obrazloženje kompanija i udruženja naftnih kompanija da imaju velike troškove i veliki broj radnika, ne stoji, kada se zna da su te troškove imali i ranije. Dok u članu 11. Zakona o naftnim derivatima mora da se odredi profitna marža. Ona je navela vreme kada je upravljala MTI-om, mobilizovali su se kao institucije u preduzimanju pravnih mera, a zatim su kompanije smanjile cenu naftnih derivata.

Endrit Shala, ministar trgovine i industrije, obavestio je Komisiju da je donio odluku kojom se nalaže ekonomskim operaterima koji prodaju derivate da na svakom prodajnom mestu postave indikativne tabele cena tih proizvoda. Ovim nalogom se obavezuju svi ekonomski operateri koji pružaju usluge prodaje naftnih derivata, da na svakom prodajnom mestu postave indikativne tabele cena naftnih derivata i benzina. Ovaj nalog je u cilju zaštite potrošača i transparentnosti cena, da građanin Kosova mora biti obavešten pre nego što se snabdeva derivatima. On je naglasio da je jedan od njegovih ključnih prioriteta zaštita potrošača i da svakodnevno radimo na tome da zaštitimo našeg potrošača, kontrolom proizvoda za njihov kvalitet na tržištu. Stoga nam je potreban regulator koji određuje gornju granicu cene, nakon odluke regulatora, za određivanje profitne marže, MTI može doneti odluku o reguliranju tržišta naftnih derivata.

Hykmete Bajrami, istakla je da ukoliko postoje podaci od strane Carine, kolika je cena i dobit na graničnom prelazu za naftne derivate, onda ćemo naći razliku u odnosu na zemlje u regionu, kolika je razlika od graničnog prelaza do prodajnog mesta. Zatim, ovu preporuku MTI da predloži Vladi na usvajanje, ovo je najjednostavniji način da se utiče na smanjenje cene naftnih derivata.

Dardan Sejdiu, naglasio je da je pitanje vrlo jednostavno, samo ukoliko postoji politička volja neka se pokaže kako bi se zaustavila ova veoma visoka cena koja se razlikuje od tržišta u Makedoniji od 16 do 18 centi po litru nafte ili benzina, ovo što se dešava evo 21 dan je suvišno. Dakle, ako je država svesna za to šta se dešava u ovom pravcu, moraju se preduzeti mere za očuvanje opšteg blagostanja njenih građana, a obrazloženje kompanija je nerealno, posebno za broj zaposlenih.

Endrit Shala, ministar trgovine i industrije, istakao je da nakon mnogih konsultacija koje smo imali u MTI-u u pravnom aspektu, nijedan službenik nije nam preporučio da donesemo odluku na osnovu zakona.

Lutfi Zharku, naveo je da ukoliko postoji volja za to pitanje, potrebna je dobra i detaljna analiza, kako bi se procenile sve okolnosti, a zatim je potrebna preporuka kako postupiti u tim okolnostima koje stvara tržište.

Nakon diskusija, Komisija je jednoglasno donela sledeći:

Zaključak

Komisija podržava Ministarstvo trgovine i industrije i Kosovski autoritet za konkurenciju da preduzmu mere u skladu sa zakonom, kako bi se zaustavilo povećanje cene goriva.

4. Razno Tekuća pitanja

Sednica je završena u 12:00 časova.

**Pripremljeno:
Osoblje za podršku Komisiji.**

**Predsednica Komisije,

Sala BERISHA- SHALA**